

Poština plačana v gotovini.

2

DRAMA

LETO II.

ŠT. 3

MAREC
1934

VSEBINA:

Našim naročnikom. — Janez Lenček: Osnovne črte praktične režije na amaterskih odrih. — Milan Skrbinšek: Oderske vaje za amaterje. — Valo Bratina: Gledališki oder in scena od početkov do danes. — Gledališko poročilo. — Glasovi naših odrov. — Vprašanja in odgovori. — Iz uprave in uredništva.

Revijo „Dramo“ (mesečno revijo za ljudske igravce) izdaja konzorcij: Založba „Drama“, Ljubljana, Tržaška cesta 10 / I., predstavnik Janez Lenček, Ljubljana, Rimska c. 2. Vse publikacije, ki jih izdaja Založba „Drama“, urejujejo: Jože Kranjc, Janez Lenček in Milan Skrbinšek. Ogovorni urednik je Janez Lenček, Ljubljana, Rimska cesta 2.

Tiska tiskarna Slatnar, d. z o. z. (L. Vodnik in A. Knez) v Kamniku.

Rokopisi se sprejemajo (za naslednjo številko revije) do 20. vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo (razen na izrecno željo).

Naročnina revije Drame je celoletno (če se plača naenkrat) Din 50.—, polletno (v dveh obrokih) Din 27.—, četrtletno Din 14.—, mesečno Din 6.—. Za Koroško veljajo iste cene.

Ljudski igravci in režiserji! Poslužite se pouka, ki vam ga nudi
Dopisni dramatski tečaj!

Temeljita izobrazba v oderskih vprašanjih je najboljša pot do uspeha!

Našim naročnikom.

Pretekli teden smo onim članom, ki so naročeni tudi na igre, razposlali „Katakombe“, izvirno dramo iz delavskega življenja, ki jo je napisal pisatelj Jože Kranjc. Upamo, da so jo vsi, ki so naročeni na knjige, v redu prejeli in prepričani smo, da jim ugaja tako po svoji umetniški vrednosti kakor po svoji lahki uprizorljivosti. O drami sami in o režijski strani njene uprizoritve bomo podrobneje govorili v prvi prihodnji številki, ki je že popolnoma pripravljena in ki bo izšla v štirinajstih dneh.

To priliklo pa porabljam, da naše naročnike seznanimo z nekaterimi stvarmi, ki o njih mislimo, da je prav, če jih povemo.

Predvsem se nam zdi potrebno, da naročnikom pojasnimo zamude, ki so nastale v izdajanju knjig in v izdajanju revije. Povdariti namreč moramo, da je naša založba mlada, to se pravi, da se mora v svojem začetku boriti z vsakovrstnimi organizacijskimi in tehničnimi težavami, ki jih ni malo in ki imajo kljub svoji nadležnosti vendarle tudi svojo dobro stran: iz njih smo si namreč nabrali dragocenih izkušenj, ki nam bodo pri našem bodočem delu v precejšno pomoč in olajšanje.

Nemalo neprijetnosti pa nam je od vsega početka povzročalo dejstvo, da znaten del naših naročnikov ne plačuje v redu svojih obveznosti. Naša založba nima prav nikakih drugih dohodkov in je finančno navezana zgolj na prispevke svojih naročnikov. **In neredno plačevanje nekaterih je naše poslovanje zelo motilo,** tako, da tudi mi nismo mogli izdajati svojih publikacij s tisto točnostjo, ki si je v interesu naročnikov in v interesu založbe same želimo in ki jo moramo doseči za vsako ceno.

Sporočamo tudi, da so se v založbi in v uredništvu izvršile medtem izpremembe. Dosedanji sourednik, gospod Joža Vombergar je namreč zaradi prezaposlenosti pri svojem pisateljskem delu in drugod v mesecu marcu iz založbe izstopil. Mesto njega je vstopil v založbo gospod Janez Lenček, ki bo

odslej sourejeval vse publikacije in revijo. Gospod Vombergar, ki je v tem trenutku, ko to pišemo, pravkar dokončno izoblikoval svojo izvrstno komedijo „Zlato tele“, nam je obljubil, da bo pri „Drami“ še nadalje sodeloval, bodisi s članki bodisi s dramami. Novo uredništvo, v katero je založba pritegnila tudi priznanega dramskega strokovnjaka, režiserja Milana Skrbinška, je takoj začelo z delom in že danes stopa pred naročnike z glavnimi obrisi svojega programa za prihodnjo sezono.

Uredništvo je podrobno proučilo vsa vprašanja, ki se tičejo repertoarja naših ljudskih odrov in je zlasti razmišljalo o težavah, ki jih imajo odri z izposojanjem iger. Po vsestranskem premisleku se je odločilo za načrt, ki bo vse prijatelje slovenske dramske umetnosti prav gotovo nadvse prijetno presenetil. Ta načrt temelji na odločitvi, da izda založba v prihodnji sezoni ne štiri, ampak

10 iger, ki bodo izšle vse že dne 1. septembra t. l., tako, da bodo imeli odri že na začetku sezone dovolj izbire za vse leto in jim ne bo treba skrbeti ne za repertoar, ne za izposojanje in ne za prepisovanje iger. Na Slovenskem ne bo odra, ki iz naših desetih iger ne bi mogel izbrati potrebno število zanj prikladnih iger.

S temi, že določenimi igrami bodo vso sezono odstranjene težave repertoarja. V teku tega leta smo prejeli od raznih odrov mnogo prošenj, naj jim preskrbimo takih in takih iger, a jim nismo mogli ustreči, ker je izbira tiskanih iger zelo majhna, izposojevalnice rokopisov pa skoraj nimajo več iger, ki bi ne bile že močno preigrane, ne glede na to, da je izposojanje in prepisovanje zelo draga stvar. Tako smo po izračunanju najnižje kalkulacije in po ugodnem izidu dogovorov s tiskarno določili, da postavimo tole ceno:

Naročniki odri, ki prejemajo letos štiri knjige, vsako v treh izvodih in 10 številčk revije in plačujejo za to po 260 Din, bodo prejeli dne 1. septembra t. l. 10 knjig, vsako v treh izvodih in vsak mesec revijo, vse za 300 Din. V tej vsoti pa so vračunane tudi že vse avtorske tantijeme.

Opozoriti pa moramo vse odre, da bomo glede na skrajno natančno kalkulacijo tiskali **samo omejeno število izvodov in bomo mogli dati igre samo onim odrom, ki se bodo naročili pravočasno, to je, do 1. avgusta t. l. Po tem dnevu naklade namreč ne bo več mogoče povečati in zato mi ne bomo mogli sprejemati nobenih naročil več.** Zato vsem nujno priporočamo, da se naroče čimprej.

Naročniki poedinci, ki prejemajo zdaj štiri knjige v enem izvodu in revijo in plačujejo letno 100— Din, bodo prejeli drugo leto deset knjig v enem izvodu in revijo za letnih 130— Din.

Naročnina za revijo samo, ki bo v bodoče v marsičem še izpopolnjena, ostane ista.

Igre, ki jih bomo izdali, so že določene, navesti pa jih še ne moremo zato, ker vse pogodbe z avtorji in prevajalci še niso dokončno zaključene. Objavili pa jih bomo v eni prihodnjih številkih in pa še v posebnem prospektu, ki ga bomo razposlali vsem odrom v Sloveniji.

Če smo tedaj že danes v glavnih obrisih najavili program za prihodnje leto, smo storili to zato, da naročnikom pokažemo, da naša založba intenzivno dela na smotrenem razširjenju svojega delokroga, da na podlagi dosedanjih izkušenj postavi svojemu delovanju **nov, trden in kulturno pomemben temelj.**

Koristiti slovenskemu ljudskemu gledališču, dati mu dovolj primernih iger, vzgojiti mu dobrih igravcev, dvigniti na ta način višino našega igravstva in s tem prispevati k gradnji naše celotne kulture, to je namen in cilj „Drame“, od katerega ne bo odstopila.

Ljubljana, v aprilu 1934.

Založba Drama.

Osnovne črte* praktične režije na amaterskih odrih.

Črtanje in prilagoditev igre odru.

S ponovnim čitanjem in s študijem notranje sestave igre si je režiser delo že toliko približal, da začne lahko razmišljati, kaj vse je potrebno, da se igra, kakršno ima pred seboj v knjigi, prilagodi oderskim zahtevam nasplošno, posebej pa še okoliščinam tistega odra, na katerem se namerava uprizoriti. Pri tem naj se pa najpoprej dotaknemo vprašanja črtanja igre.

Črtati igro se pravi, izluščiti iz nje vse one prizore, dele in odlomke prizorov, odstavke, stavke ali navsezadnje tudi samo besede, ki za odersko uprizoritev igre niso nujno potrebni. Mnogi od tistih, ki pišejo dramatska dela, ne poznajo namreč odra, ali ga pa tudi premalo upoštevajo. Mnogi dramski pisatelji napišejo v okvirju svoje igre raznovrstne reči, ki se jim zde važne in so morda za njihove nazore in umetniško usmerjenost literarno pomembne in nas utegnejo zato v knjigi zanimati, na odru pa so nepotrebna navlaka, ki moti in ovira. Pa tudi pri onih pisateljih, ki se omejujejo zgolj na odersko igro, ostane še vedno precej stvari, ki zahtevajo črte ali popravka.

Kakšnega pomena utegne biti črtanje igre v posameznih primerih, naj nam pokaže samo en slučaj, ki sem ga sam doživel.

Na nekem amaterskem odru so uprizorili dramo in dosegli z njo zelo lep uspeh. Med gledavci je bil tudi voditelj nekega drugega amaterskega odra. Igra mu je na vso moč ugajala in sklenil je, da jo uprizori tudi na domačem odru. To je tudi storil, toda, glej čudo; uprizoritev je propadla in niti gledavci niti igralci se niso mogli zanjo navdušiti. Publika je zehala in odšla domov nejevoljno. Zgodilo pa se je to tako: igra je bila po vsebini sicer nadvse zanimiva in je slonela na večih močnih in napetih vzponih, toda v njej je bilo izredno mnogo razgovorov in razmišljanj, ki so brez konca in kraja obravnavala zgodovino posameznih oseb, lepoto zimske prirode, raznovrstna življenjska vprašanja itd. Vse te stvari so bile zgolj literarnega značaja, to se pravi, primerne so bile za branje, ne pa za igranje. Prvi režiser je to literarno navlako dosledno izpustil, črtal, in ohranil samo pravo dogajanje. S tem je dosegel, da je bilo dejanje na odru strnjeno, zgoščeno in zato napeto. Tekst (besedilo) igre je skrčil skoraj na polovico. Drugi režiser pa je postavil na oder vse, od prve pike do zadnje. Uprizoritev je trajala neizmerno dolgo; tisti prizori, ki bi morali dejanje nositi, so se seveda docela izgubili v množici vseh mogočih drugih za vsebino nepomembnih pogovorih in besedičenjih. Posledica je bila ta, da v igri ni bilo napetosti.

* V prejšnji številki se je na tem mestu vrinila napaka; glasilo se je „osnovne šole“, kar je nesmiselno; glasiti se mora kot je zgoraj. (Opomba uredništva.)

Črtanje igre pa je seveda pri vsaki igri različno in zato moremò postaviti tukaj le eno samo in še to silno splošno načelo:

Črtaj vse tisto, kar je za uprizoritev nepotrebno in pa vse tisto, kar je igravsko neuporabno.

Da pa bomo videli, kako na primer se to pri posameznih igrah dá izvršiti, si oglejmo kratek odlomek iz znane Meškove drame „Pri Hrastovih“*.

III. DEJANJE.

Peti prizor.

(Odlomek.)

1. **Anica** (vstopi; bleda, ogrnjena z veliko ogrinjalko, v roki precej obsežen sveženj.) **Tako babica, najpotrebnejše sem opravila. Zdaj lahko grem.**
2. **Mica** (se naglo okrene; se naslanja s telesom ob mizo, od začudenja sklepa roke.) **Kam pa nameravaš iti, za pet ran Kristusovih? In kaj si vstala, ko si pa vsa bolna!**
3. **Anica.** K teti Juli. **Otroka edine sestre ne bodo podili iz hiše, upam, kakor me pode oče.**
4. **Mica.** Jezus, to ste ljudje! Sama zamera vas je, sama jeza, samo sovraštvo.
5. **Anica.** Ne pravim, da ne govorite resnice, babica. A slišali ste včeraj sami.
6. **Mica.** Kar so oče govorili, so govorili v jezi, nepremišljeno. Danes se gotovo že kesajo.
7. **Anica.** Naj se ali ne, meni vseeno. Jaz vem le, da v tej hiši ne morem ostati. Zaduši me to — to strašno — ti — ti — (Išče besed.)
8. **Mica.** — grehi, ki jih je polna vsa hiša. Ti dušijo, vem. Saj tudi mene.
9. **Anica** (se z dolgim pogledom ozira po sobi, nenadoma se zdrzne). **Strašna je ta hiša.**
10. **Mica** (mehko). **Pa je vendar tvoja rojstna hiša.**
11. **Anica** (žalostna). Tem slabše. (Je pristopila k mizi in sede. Tudi Mica sede.) **Čujte babica, ko sem bila pri teti v mestu — saj veste, zunaj mesta stanujejo, v bližini pokopališča, le ozek travnik je med pokopališčem in tetino hišo —.**
12. **Mica** (odkimava z glavo). Ni bilo primerno stanovanje to zate, Anica.
13. **Anica.** — sem gledala časih ves večer, dolgo v noč, čez travnik tja na pokopališče.
14. **Mica.** Spala bi rajši! Glej, takšne uganjaš, pa naj bi bila zdrava?
15. **Anica.** Tedaj sem videla, kako stoji mrtvašnica tam samotna in grozeča. Le žalost je v njej in strahovi.
16. **Mica** (se ozre po sobi, plašno). Tihó! — Tihó!

* Igro „Pri Hrastovih“ izda založba Drama dne 1. septembra med svojimi publikacijami. To izdanje bo posvečeno proslavitvi šestdesetletnice pisatelja Meška, priznanega slovenskega dramatika. (Opomba uredništva)

17. **Anica.** Tedaj sem si večkrat rekla: **Naša hiša je prav takšna mrtvašnica** — polna žalosti, polna strahov.
18. **Mica.** Kaj si le takšne stvari vtepaš v glavo.
19. **Anica** (kakor da ne sliši). Časih, kadar je divjal ponoči vihar, sem poslušala, kako je v tistih temnih drevesih ob mrtvašnici šumelo, vzdihovalo, jokalo — kakor bi vzdihovale in jokale nesrečne duše, prosile usmiljenja, klicale na pomoč.
20. **Mica** (vznemirjena). Kaj vse se tebi ne dozdeva! Bolna si, Anica.
21. **Anica.** **In kadar šume v viharnih nočeh hrasti in palme ob cesti pred našo hišo, se mi zdi prav tako: trpeče duše kličejo.**
22. **Mica.** **Sanje, Anica, prazne sanje.**

Tiste besede in stavki, ki so tiskani tu debelo, ostanejo, vse, kar je tiskano z navadnimi črkami, pa odpade. Preberimo najpoprej samo tisto, kar ostane, potem pa vse, in vprašajmo se, če smo iz nečrtanega besedila zvedeli kaj več važnega, kot pa iz že črtanega. Nič več! Pač pa smo s črtanjem nekaterih stavkov dosegli, da je pogovor med obema osebama skrčen, jasnejši, nazornejši, to se pravi: učinkovitejši.

Poglejmo si stvar še v podrobnostih:

Ko na primer Anica v 11. stavku govori, da je bilo tetino stanovanje v mestu blizu pokopališča in smo prav postali radovedni, v kakšni zvezi je to z drugimi stvarmi, nas pisatelj prekine in dà Mici pripombo, češ, to stanovanje za Anico ni bilo primerno. Če je bilo primerno ali ne, nas tu prav nič ne zanima, zato: črtati. Anica nato pravi v 13. stavku, da je gledala včasih ves večer, dolgo v noč, na pokopališče. Tudi to je nepotrebno, zakaj iz 15. stavka je njeno gledanje dovolj razvidno. Čisto odveč pa je 14. stavek, ko pravi Mica: „Spala bi rajši“, in tako naprej. Če tedaj te vmesne stavke izpustimo in si 11. in 15. stavek zvežemo, najdemo, da je ta zveza najnaravnejša in nam jo pisatelj kar sam ponuja. Tako se zvežeta konec 11. in začetek 15. stavka takole: „Ko sem bila pri teti v mestu — saj veste, zunaj mesta stanujejo, v bližini pokopališča, le ozek travnik je med pokopališčem in tetino hišo — sem videla, kako stoji mrtvašnica tam samotna in grozeča.“ Takoj nato pa mora reči besede iz 17. stavka: „Naša hiša je prav takšna mrtvašnica,“ zakaj edino to je smiselno nadaljevanje Aničinega prejšnjega govora.

Na ta način bi lahko podrobno razčlenili ves prizor in vso igro in bi videli, koliko pridobi na prožnosti, predvsem pa na zgoščenosti. Seveda pa obseg črtanja ni pri vseh igrah enak. Nekatere je treba črtati več, druge manj, le izjemne pa so tiste, kjer lahko ostane besedilo nedotaknjeno.

(Dalje prih.)

„Namen umetnosti je že od nekdaj bil, je in ostane, da naravi tako-rekoč ogledalo drži; da kaže čednosti nje pravo lice, grehu resnično podobo, stoletju in času pa njunega bitja obliko“.

Shakespeare: Hamlet.

Oderske vaje za amaterje.

Zlog.

Če se samoglasnik in soglasnik vežeta, dobimo zlog; n. pr.: a) bu, ro, la, pe, li, b) uk, ot, an, el, iš in c) tep, rah, bud, lob, nik.

Za izgovorjavo zloga je treba pomniti, da je zlog zvočna enota. Izgovarjati ga moramo v eni sapi, torej tako, da se samoglasnik in soglasnik strneta v celoto; ne **n-a**, temveč **na**; ne **u-k**, temveč **uk**; ne **n-i-k**, temveč **nik**.

Če izgovarjate zloge **na**, **uk** in **nik** zaporedno, čutite, da ne izgovarjate vseh treh zlogov enako lahko. In sicer boste najlažje izgovorili prvega, težje drugega, a najtežje tretjega. — Zakaj?

1. Najenostavnejša oblika zloga je ona, ki se končuje s samoglasnikom; n. pr.: **na**. Sapa izzvani s samoglasnikom, ki ga — kakor smo dognali — izgovarjamo lažje nego soglasnik. Za popolno (dokončno) izgovorjavo takega zloga torej ni potreben poseben napor. (Napor je le v toliko različen, v kolikor je izgovorjava posameznih samoglasnikov različno težka. — Najlažji je **a**; v eni smeri težja sta **e** in **i**, a v drugi **o** in **u**.)

2. Druga oblika zloga je ona, ki začenja s samoglasnikom in končuje s soglasnikom; n. pr.: **an**. Tu je napor pri izgovorjavi obraten, ker imamo po samoglasniku — soglasnik. Izgovorjava takšnega zloga je torej težja.

3. Tretja oblika zloga je za izgovorjavo najtežja, ker začenja in končuje s soglasnikom; n. pr.: **bud**, **nik**. V takem zlogu valovi napor na ta način, da je pri začetnem soglasniku precejšen, da si lahko v samoglasniku, ki mu sledi, odpočijemo, a se moramo za končni soglasnik dvigniti k še hujšemu naporu, kakor je bil potreben za začetnega, posebno, če je takšen zlog končni zlog besede; saj vemo, kolike važnosti je točna in čista izgovorjava končnih soglasnikov. če hočemo, da bo občinstvo zadnjo besedo in tako zmisel stavka razumelo.

Beseda.

Kakor se vežejo različni glasniki v enoto, ki ji pravimo zlog, tako se vežejo različni zlogi v višjo enoto, v — besedo.

Pri zlogih, ki smo jih obravnavali samo kot zloge (ne oziraje se torej nato, da imamo tudi enozložne besede), smo govorili samo o tehničnih težkočah njih izgovorjave; beseda, kot višja enota, pa zahteva, ko jo izgovarjamo, od nas še več: ne samo pažnjo na tehnično pravilno oblikovanje, temveč tudi na poudarek njenega pomena!

¹⁾ Glej odstavek „O samoglasnikih in soglasnikih v splošnem“.

Res je, da moramo vse zloge v besedi izgovarjati natančno; a mimo tega se moramo zavedati, da nimajo vsi zlogi v besedi enake teže. Največjo težo ima oni zlog, na katerem leži glavni poudarek ali akcent besede. V vsaki besedi imamo poudarjen zlog in nepoudarjene zloge. A tudi paznja na ta slovnični poudarek še ne zadošča. Pri izgovarjanju se moramo zavedati njene vsebine, vzeti jo moramo kot akustičen simbol (slišno podobo) za bodisi z našimi čutili oprijemljive stvari (šopek, jabolko, nebo), bodisi za stvari, ki jih pojmuje samo miselno (resnica, pravica, umetnost), ali ki žive v nas kot čuvstva (ljubezen, sovrašтво, veselje, žalost.)¹

V besedi imamo torej dva po značaju različna poudarka: pravilnega v slovničnem pogledu in vsebinskega v pogledu pojma, ki ga vsebuje beseda. Prostorno sta oba poudarka na istem mestu — na istem zlogu; ali še natančneje — na istem glasniku (samoglasniku ali polglasniku, n. pr. máti, hrbət), samo da objema vsebinski poudarek — simbolični akcent — vso besedo in se tam, kjer je slovnični akcent, besede le najbolj trdno oklene.

*

Sklepna opazka:

1. Opozoril sem na netočno in zato za umljivost govora kvarno izgovorjavo glasnikov ter razložil zakone njih nastajanja in njih medsebojno razmerje.

2. Govorili smo o zakonih združitve glasnikov ter o težkočah in o naporu pri izgovarjanju različnih zlogov.

3. Ugotovili smo, da je beseda enota, koje os je sila poudarka (akcenta).

V teh treh stopnjah je pojasnjena pot glasnika od njegovega nastanka do združitve v besedi.

A ko smo govorili o poudarku besede, smo se morali povspeti že višje; nismo več govorili zgolj o tehničnih zakonih, temveč smo segli že v duhovnost besede!

*

V predhodni dvojni številki se je urinilo več tiskovnih napak. V odstavku „Oderske vaje za amaterje“ na 20. strani, v 2. vrsti od zgoraj: „soglasniki pa **nastajajo**“. V 8. vrsti od zgoraj: „Če zvené v **samoglasnikih** . . .“ V 14. vrsti od zgoraj: „ali večjo močjo **premostiti** . . .“ V 12. vrsti od spodaj: „nebnike in **mehkonebnike**.“

Na 21. strani v 8. vrsti od zgoraj: „ . . . ne razume pravilno niti **na ta način** kvarno izgovorjene besede . . .“ V 15. vrsti od zgoraj: „ . . . da govori ta **stavek** o konju . . .“

Na isti strani v 13. vrsti od spodaj: „ . . . **prièšu**. V 11. vrsti od spodaj ne „**eu**“, temveč **eu**. V 2. vrsti od spodaj: „ . . . **molítəv**“. V 1. vrsti od spodaj „ . . . **svój; puščáv** . . .“

¹ V tem spisu, ki je namenjen tudi onim krogom, ki nimajo višje naobrazbe, sem se moral izogniti pojmom „realno“ in „abstraktno“ ter sem jima na ta način, kolikor je to pač mogoče, poskušal priti v bližino.

Gledališki oder in scena od početkov do danes.

Prvi grški oder.

Leta 534. ali 536. p. Kr. je upeljal Athenec Thespis novost, ki je bila za razvoj grške drame velikanskega pomena; na čelo zbora je postavil namesto prejšnjega zborovodje — pevca, moža, ki ni več pel, marveč odgovarjal v nevezani besedi, to se pravi, opravljal je vlogo igravca. Naravnost neverjetno se zdi, kakšen silen preobrat je nastal zavoljo te dozdevno preproste izpremembe. Odprlo se je neizmerno bogastvo najrazličnejših možnosti, tako glede vsebine, kakor glede sproščenosti dejanja. Namesto enakomernega zborovskega petja je zavihralo bujno, dramatično dejanje. Začela se je za dramo čisto nova doba v dramaturškem postopku, zlasti še, ker so bile uvedene platnene maske, s katerimi je mogel igravec zakriti svoj obraz, s čimer mu je bilo omogočeno igrati različne osebe v drami. Tega igravca je postavil Thespis na preprost, iz navadnih desk zbit oder, v čimer moremo — po dosedanjih dognanjih — opravičeno gledati prvi in pravi začetek odra v današnjem smislu.

Značilen prizor iz antične komedije.

Morda ne bo nezanimivo, če upletemo mimogrede nekaj podatkov o kitajski dramski umetnosti, ki se je tudi razvila iz kultusa, prav na isti način kot pri Grkih. V vsako božje opravilo ob priliki verskih svečanosti je bilo vpleteno kako dramsko dejanje (iz bajeslovja dotičnega boštva), ki

se je odigravalo v nalašč zato pripravljenih provizoričnih gradnjah v samem templju. Zdi se, kakor da so te božjeslužne drame Kitajcev ostale za dolga časovna razdobja edine dramske stvaritve tega naroda in da so mu služile z vsemi svojimi prilastki — do posameznosti — za vzor vsem poznejšim svetnim dramskim proizvodom. To je mogoče sklepati iz okoliščine, da Kitajci, vkljub svoji izredno veliki ljubezni in naklonjenosti do igranja, še do danes prav za prav niso prišli do pravega gledališkega poslopja in se v svoji konservativnosti še vedno poslužujejo za svoje uprizoritve najstarejših navad in naprav ter istih provizoričnih barak brez vsake udobnosti. Da, še celo svoja stalna gledališča urejajo po vzoru teh starodavnih — v templjih običajnih provizorijev.

Isti človeški nagoni, ki so v navodilih za češčenje bogov skrivali razvojne kali za dramo, so bili merodajni tudi za bistvo in razvoj prvotnih oblik dramskim uprizoritvam namenjenih stavb. Še dandanes lahko dnevno opazujemo to razvojno pot — prav tako, kakor pred več tisočletji. Zamislimo si kak prizor na ulici, ki ne vzbudi le pozornosti in radovednosti občinstva, marveč tudi sočutje. Če se tak prizor odigrava na odprtem prostoru, tako, da je viden od vseh strani, tedaj se vsi gledavci vsujejo čisto nehote v docela strnjen krog, če pa se odigrava prizor ob kaki steni, tedaj pa stvari občinstvo seveda le polkrog. V obeh slučajih pa pustijo v sredi kroga vselej toliko prostora, kolikor ga nujno potrebujejo nastopajoče osebe, t. j. prostovoljni ali neprostovoljni igralci.

Kakor hitro pa se krog gledavcev tako poveča, da vsled prevelikega navala v zadnjih vrstah stoječi ne morejo slediti dogajanju, tedaj se nemudoma poslužijo kakršnegakoli sredstva, da se dvignejo nad sprednje vrste.

Končno pa bodo tudi delujoče osebe — če jim je do tega, da se njih izvajanje čim delj vidi in sliši — same poskrbele za to, da se postavijo s svojimi produkcijami na kak vzvišen prostor ali pa se bodo poslužile, bodisi naravne ali umetno zgrajene rupe, oziroma kotline, na katere pobočju najdejo gledavci primerne razgledne točke.

V takih preprostih dogodivščinah, ki so se — ker so naravne in same ob sebi umevne, dokler bodo živeli ljudje — morale odigravati od pamtiveka prav tako, kakor dandanes, lahko gledamo združene vse elemente teaterskega graditeljstva.

Take, spočetka čisto slučajne, ali ob določenih prilikah kar na cesti uprizorjene igre so — če so seveda ugajale, ali če so temu ali onemu nudile kako korist — večkrat ponavljali. Za take, že v naprej pripravljene in za nek čas določene igre — bodisi kakršnekoli vrste —, pri katerih je bilo pričakovati velikega navala, so poiskali tak prostor, ki je že po svoji naravni legi ustrezal določenim svrham; v kolikor pa ne, so ga po možnosti uredili tako v svrhu nemotenega poteka igre, kakor tudi glede udobnosti občinstva.

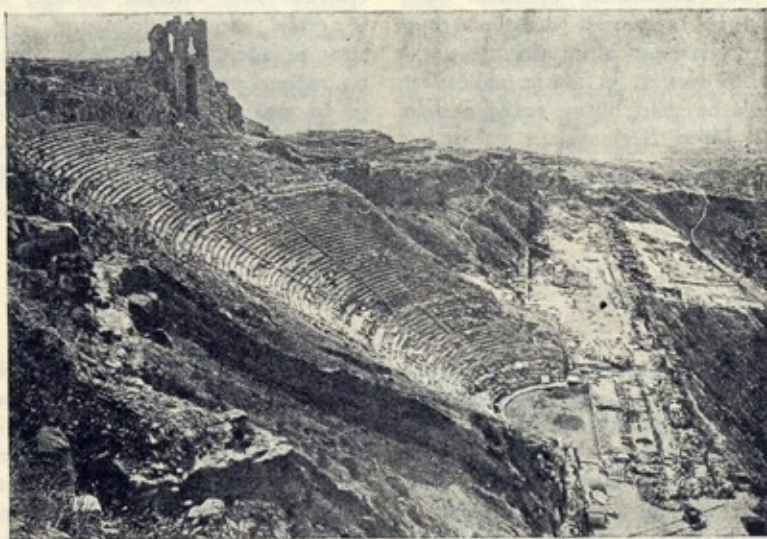
Podolgovata, ozka, na eni strani odprta dolinica z ravnim dnom in nalahno se dvigajočim pobočjem, je nudila kakor nalašč ustvarjen prostor za prireditve tekem, telovadnih ali bojnih iger, itd. itd.

Za teaterske, scenske uprizoritve pa so služile bolj odprte, polkrožne doline. Tu je bilo treba le še nekoliko dvignjenega podiuma, da se gledavcem skrijejo potrebne predpriprave, ter primerne stalnega ozadja, ki naj služi v označbo kraja, kjer se vrši dejanje. Torej nekakšna kulisa, scena.

Ta material — večinoma les — se je iz tehničnih razlogov — vsaj kar se podiuma tiče — uporabljal tudi pri poznejših, monumentalnejših stavbah in to, lahko rečemo, do današnjega dne.

V potrditev domneve glede prilagoditve teaterske gradnje v pokrajino oziroma izraba pokrajine v teaterske svrhe pa nam služi za prvo vrsto, (t. j. športno) eden najznačilnejših in najzanimivejših primerov in sicer ob sev. pobočju palatinskega griča v Rimu v podolgovati dolinski kotlini ležeči „Circus Maximus“, ki so ga že v pradavni dobi uporabljali v bližini bivajoči rodovi za različne skupne igre. Izvrstne primere za drugo vrsto pa najdemo, poleg na južnem pobočju Akropolisa ležečega Dionysovega gledališča še nekoliko, ne le grških, marveč tudi drugih teatrov. Med njimi seveda izredno zanimiv in značilen teater v Pergamonu. (Glej sliko.)

(Dalje prih.)

Razvaline starinskega teatra v Pergamonu.

Gledališko poročilo.

Ljubljanska opera.

Rossinijeva opera: Viljem Tell. To operno delo je staro dobrih sto let in je uvezeno z vsemi značilnimi pojavi tedanjega glasbenega življenja. Rossini, ki pomenja vrhunec takratnega italjanskega sloga, izživljajočega se v belcantu, je svoje glasbeno pojmovanje, ovito okrog lahkotne, neposredno na čute učinkujoče pevske melodijoznosti, vnesel tudi v zadnje operno delo, „Viljema Tella“, čeprav je v njem posegel že v dramatično glasbeni in romantično pobarvani svet. Tako je ta opera sveženj glasbenih misli, ki se deloma podrejajo dramatičnemu odorskemu dogajanju in ga podčrtavajo, deloma pa so to samostojno izživljajoče se glasbene oblike. Vsebina je vzeta iz znane švicarske borbe za svobodo z junakom Viljemom Tellom, okrog katerega se strnjuje niz dogodkov (med temi znani strel jabolka z glave edinega sina), ki so gibalo dejanja.

Učinkovita uprizoritev zahteva mnogo zunanjsega pompa in je zato na majhnih odrih težko dosegljiva. Vendar pa je bila uprizoritev na ljubljanskem opernem odru še privlačna in to zaradi dovolj skrbne priprave. — Glasbeno stran dela je vodil dirigent Anton Neffat, ki mu je lahkotnost italjanske glasbe zelo blizu, režijsko delo pa je izvršil Milan Skrbinašek.

Igravci so svojo nalogo zadovoljivo izvedli. Najbolj je prepričal v naslovni vlogi

g. Primožič, ki je ustvaril zelo zanimivo postavbo tega romantičnega junaka, sicer malce patetično, a prav zato nekam skladno s slogom te heroične opere. V vlogi habsburške princeze Matilde je gostovala ga. Kunčeva z zagrebške opere. Sicer majhno vlogo je lepo rešila. — Toda tu moramo pripomniti, da nam je nekoliko nerazumljivo, čemu je treba v tej naši gmotni stiski plačevati tisočake za taka gostovanja v neznatnih vlogah brez utemeljene nujnosti.

Abrahamova opereta „Ples v Sa-voju“. Nova opereta mladega madžarskega skladatelja Abrahama je morala tudi na našem odru priti na vrsto, da je poskrbela za površni užitek in, kot trdijo, za zdravljenje gledaliških financ. Sentimentalno ljubavna vsebina in lahkotno čustvena šlagerjska glasba marsikoga privlačita. Poleg tega pa je bila tudi uprizoritev sama na dostojni višini in je bila poživljena z marsikakim prikupnim domislekom. Dobro je vplivalo tudi čistejše ozračje, v katerem se giblje vse to dogajanje. — Glasbeno stran je izdelal dirigent Niko Štritof, odsko pa režiser prof. O. Šest. — Vlogo subrete je to pot zaigrala naša priznana operna primadona ga. Gjungjenčeva in tudi tu požela mnogo navdušenega priznanja.

U.

Mariborsko gledališče.

Dj. Truhovič je gostoval v „Orlovu“ in „Grofici Marici“. Obe vlogi, ki sta si tudi podobni, je igral prav podobno. Kaj posebnega ni podal. Včasih je tenor, včasih postane pevsko šibak, zato pa bolj podčrtava igravsko stran svojih kreacij — tu in tam premočno, skoro šablonsko. Režiral je Harastovič obakrat v okviru svojih običajnih poant. Smoter njegovih režij je zabava in smeh, sredstvo ni tako važno. Nekaterim je tako prav, drugi naj se potolažijo. Udovičeva precej izda na

odru; glas ji vodi igro vedno više. Potrudi se v vsaki vlogi z uspehom. Barbičeva je prožna in lahka v kretnji in petju, izgovorjavo in smeh pa naj nekoliko izboljša. Daneš v „Orlovu“ je svet zase, njegova komika ni bila v stilu režije, pač pa v duhu umetnosti. Ostali, tako v „Orlovu“ kakor v „Grofici“ so se izživljali nekateri odersko drugi bolj po volji dvorane. Orkester pod vodstvom kapelnika Herzoga včasih uide taktirki in zaduši s svojo močjo oder.

Mala Floramy (Tijardović). Opereta v 3. dejanjih v dalmatinskem coloritu. Tretje dejanje je le za nameček. Vsebina: Ljubezna mlada para, maskerada, ljubimkanje med starino in mladino — svetovna vojna, rdeče križarke na Francoskem in bahavost Splitčana za jedro. Muzika: Lepa dalmatinska narodna popevka, ovita z lahko melodiozno spremljavo. Režiral je V. Skrbinišek. Kar preveč se je potrudil s scenarijo. Barke na žici so nekoliko nerodno skakljale. Dober je bil svetilnik. Nogomet in še kaj bi lahko odpadlo. Resno stran opere sta nosila Udovičeva in Sancin tako v petju in govoru; pol smeha pa je bil Skrbinišek. Režija in glavna vloga v eni osebi; ali trpi vloga, ali pa šepa režija. Skrbinišek je s svojo kreacijo prav dobro zabaval. Močne like so ustvarili tudi Kovičeva, Zakrajškova in Furijan. Tudi ostali niso zaostajali. Narodni plesi so poživili dejanje, v stilu dela bi bil hrvaški oziroma dalmatinski ples; posebno eleganco je pokazal zadnji, slovenski par. Dirigent Herzog je z orkestrom zmerno podčrtaval vodilne motive.

„Okence“, veseloigro v 4. dejanjih je napisala Olga Scheinplugova. Mlačno delo, ki gledavca niti ne ogreje, niti ne ohladi. Vodilna vloga, Johanek, je dobro orisana, tudi Rožica in študent Divišek, ostali značaji pa so precej megleni in kolikor primejo, je to igravčeva zasluga. Režiral je Jože Kovič, ki je igral tudi profesorja Johanka; na račun režije se je povzdignil precej visoko. Kovič je v tej vlogi po-

kazal moč, kakršna je redka na našem odru. Maska, korak, kretnje in govor, vse v res lepi harmoniji, morda je bil v glasu nekajkrat premočan. Sekundirala je Johanku Barbičeva Rožica v nekaterih momentih prav posrečeno, sicer pa se ji pozna operetni ton. Medven kot Divišek je bil dober v zamisli, v izdelavi pa preoster. Furijan je igravec v tej ali oni obliki, njegov nosač brez besedila je lik, ki ga človek ne izgubi tako kmalu. Ostali so se držali autorice. Delo je primerno za deželo. Vsa dejanja se vrše v isti sobi.

„Štambulska roža“, opereta Leona Falla. Malo zastarela snov, glasba pa ji še vedno odpira vrata na operetne deske. Pri režiji se človek nehote spomni na figure iz cirkusa. Scenerija ni bila razkošna, pa to ne bi nič motilo, če bi bilo tudi igranje nekaterih malo skromnejše in ne tako komedijantsko. Udovičeva je dobro podajala Kemalovo hčerko Kondjo Gül. Le kostumi menda niso soglašali s časom in okolico. Sancinov Ahmed bej je dober pevec, sicer pa neroden ljubimec. Barbičeva Midili Hanum je gibčna figura, tudi v petju se razvija. Rasbergerjev Kemal paša pa je bil bolj slovenski očka kot turški paša. Harastovič bi bil v dobri režiji dober igravec. Kapelnik Herzog je povzdignil orkester in zbor na višjo ravnino in se je v nekaterih točkah kar lepo podredil odru. Zbor je seveda malo šibak, čemur pa ni pomoči. Čuti pa se trud in dobra volja vsega zbora, kar ni malo.

J. P.

Glasovi naših odrov.

Katoliški dom v Ljutomeru ima daleč naokoli največjo dvorano in največji oder. Razumljivo je torej, da se je na tem odru gledališko življenje zelo razvilo. Mogoče je tudi malokateri oder tako ljudski kot je naš, naj bo glede gledavcev ali igravcev. To je res oder naših fantov in deklet, ki se v svojem desetletnem delovanju niso ustrašili niti težjih oderskih komadov. Vse pomembnejše ljudske igre, vrsta zgodovinskih iger, resna domača dela, vse to se je že igralo na našem odru, tako, da smo

danes včasih že v zadregi glede repertoarja. Čutimo, da nam manjka novih dobrih oderskih del. Letošnjo sezono smo začeli z uprizoritvijo Jurčičevega „Doma“. Dvakrat smo ga igrali pred polno dvorano. V adventu smo uprizorili verski misterij „Sultanova hčerka in dobri vrtnar“. Predstava je uspela, a je bila nekoliko težje razumljiva. Po novem letu smo dvakrat igrali Vombergarjevo „Vrnitev“. Ker imamo tudi s petjem veselje, smo v predpustu naštudirali Lavtizarjevo ljudsko opero „Da-

rinka". Tudi ta je doživela dve predstavi. Sedaj pripravljamo veseloigro „Baron čevljar“, ki pride na oder po veliki noči. V predpustu je dve predstavi doživela Doboviškova „Radikalna kura“ ki je prinesla obilo zabave. Za zaključek sezone pride na vrsto še kako večje odersko delo. Tako doživi naš oder tekom ene sezone kakih 10 premijer, kar pomeni za ljudski oder veliko delo in priča o požrtvovalnosti in idealizmu. Z veseljem študiramo poučne članke Vašega mesečnika „Drama“. Po zaključku domače sezone pridejo na vrsto prijateljska gostovanja. Najbliže nam je sosedno Prekmurje. V Črenšovcih smo lansko leto z velikim uspehom uprizorili „Slehnika“. Tako nekako se razvija odersko življenje na katoliškem odru v prleški prestolici.

M. M.

Dramatični odsek Godbenega društva v Domžalah nam piše: Sezono 1933—34 smo otvorili z Rostandovo dramo „Vest“, katero smo že lansko sezono z uspehom uprizorili. Narodni praznik ujedinenja smo proslavili z odlomkom iz Vojnovičeve „Smrti Majke Jugovičev“. Zabave željno publiko smo presenetili z „Roksi“, v kateri se je izredno odlikovala naša prvakinja gdč. Juvanova. Tudi Silvestrovo smo slavili, in sicer z izvorno enodejanko „Sonja“. Pred pustom smo pa igrali „Joy“, v kateri smo preizkusili zlasti mlajše moči našega mladega odra, ki se pod vodstvom g. Lazarja krepko razvija, in tu in tam že tudi dosega lepe uspehe. Sedaj študiramo „Carskega sla“, ki ga je pred leti dramatiziral za naš oder član g. Redenšek. S „Carskim slom“ bomo najbrž zaključili to sezono.

Pevsko društvo „Velka“ v Podvelki je dne 4. II. 1934 uprizorilo na svojem društvenem odru v restavraciji g. Adolfa Gröglja v Podvelki šaloigro Arnolda Bacha: Svetnik.

Prostorna dvorana je bila tokrat do zadnjega kotička zasedena. Prišli so gostje celo iz Vuhreda in Marenberga.

Občinstvo je igri z velikim zanimanjem sledilo ter se imenitno zabavalo, ker so komični zapletljaji igre povzročali salve smeha.

Igro je postavil na oder dobro izvežbani režiser g. Emerik Drogenik, ki je tudi nastopil v vlogi „Grofa“, kar se mu je imenitno posrečilo. Vlogo Zakotnika, glavnega junaka igre, je z naravnim humorjem izvrstno podal g. Karl Žabkar, katerega je občinstvo že vnaprej pozdravljalo z bučnim smehom, kadarkoli se je prikazal na odru.

Izborno ga je dopolnjeval njegov tovariš g. Mirko Hribnik v vlogi Ovčjaka.

Zlasti je ugajal prizor, ko imenovana junaka razkladata Morali, kako sta se udeležila kongresa za povzdigo morale v Zagrebu, katerega se pa pravzaprav nista udeležila.

Gdč. Roza Gerbec je kljub trenutnemu zdravstvenemu nerazpoloženju z dekliskim elanom podala vlogo Ivice, plesalke v varieteju.

Priznanje moramo izreči tudi vsem ostalim igravcem in igravkam, ki so kljub kratkemu času igro tako uspešno naštu-dirali.

V. D.

Sokolsko društvo v Rimskih Toplicah nam piše: V nedeljo 4. februarja so nastopili na odru člani sokolskega odra v Rimskih Toplicah z Žagarjevo kmečko žaloigro v treh dejanjih „Vrtinec“. — Priznati moramo, da je bila igra režijsko na višku in je publika z zadovoljstvom sprejela komad. Prizori so potekali v enakomernem ritmu ter s končnim efektom v publiko zaživel.

Nadvse prirodno zaigrana, učinkovita in globoko segajoča je bila scena v III. dejanju, ko se Ton (g. Svečnik) že ves razbesnel nad prešuštvovanjem svoje žene Angele odloči za Ameriko, ko uničuje rodno hišo, potem pa trenutek, ko žena Angela prizna greh in ko Ton v najvišji razbesnelosti navali z mesarskim nožem na Angelo.

Scenerija je bila prav dobra. Igravsko je vodil Ton, ki je s svojo igro zadel v živo, in v občutju rastel od dejanja do dejanja. — Dovršena sta bila tudi Angela (gdč. Ulagova) in g. Ožek Drago ml. v vlogi Petra. — Lena (gdč. Dobovičnikova) bi učinkovala bolje, če bi v vlogo vlila nekoliko več občutja in realnosti.

Mladini je bil vstop zabranjen. Režiral je g. Lojze Svečnik.

Dne 18. II. t. so isti člani gostovali na odru pri Sv. Jederti z Golarjevo komedijo „Dve nevesti“, katere premijera je bila na Silvestrovo v Rimskih Toplicah. — Repriza je bila od premijere znatno boljša. Igravci so to pot pokazali večjo razgibanost in uglavnost.

„Ljudski oder.“

„Ljudski oder“. V Kranju je pod uredništvom prof. Nika Kureta izšla revija „Ljudski oder“, ki jo izdaja založba Ljudski oder (Niko Kuret). Revija je zanimiva, posebno članek g. prof. Kureta, ki dokazuje, da je ljudska igra prvenstveno religiozna in je dolžnost odrov, naj igrajo predvsem misterije. Ideja tega sicer ni nova, vendar članek kaže resno in enotno smer repertoarja kakor tudi vzgojnega namena ljudskih iger, ker polaga važnost na katoliško preosnovno ljudskega odra. Vsem odrom, ki bi se zanimali tudi za to revijo, smo rade volje pripravljene posredovati pri naročilu. Založba „Ljudski oder“ izdaja tudi ljudske igre, misterije (do sedaj je izšel ljudski Pasijon, ki ga bodo morda nekateri odri s pridom uprizorili), sledijo pa še tri. Odrom, kakor tudi posameznikom, ki se interesirajo za katoliški pokret na ljudskih odrih, revijo, kakor tudi publikacijo toplo priporočamo, ker bodo našli morda v nji svojo idejno smer. Na članke te prve in bodočih števil se še povrnem,

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Pri nas imamo oder zgrajen tako, da se postavljajo kulise na žlebni okvir, ki je seveda stalno pritrjen in nam onemogoča postaviti kulise na kak drug način. Ogledali smo si tudi odre v okoličih, pa imajo enako konstrukcijo.

Odgovor: Žlebni okvir je silno neprikladna zadeva in nihče, kdor gradi nov oder, naj ga ne vporablja. Njegova neprikladnost je v tem, da je oblika, kako se postavijo kulise, stalno ista in je ni mogoče izpremeniti. Tako je n. pr. soba zmeraj enake oblike. Pomagati si pa moremo takole: žlebni okvir je treba odstraniti, kulise se pa postavljajo z oporniki, vezje pa z vezmi. Oporni drog pritrđite

Poleg tega pa je nastopil tenorist g. Drago Ožek ml. z uvodnim kupletom h Golarjevim „Dvem nevestam“ z veselo — naivno resumirano vsebino, ki jo je priredil L. Tičar. Pevca Ožeka je publika nagradila s krepkim aplavzom ob komičnem nastopu, ki je dvignil razpoloženje v gledavcih. Pik.

slede tudi poročila o igrah, ko jih bom imel vse v rokah. J. K.

Pripomba uredništva. Ob zaključku lista smo prejeli zadnjo številko revije „Ljudski oder“ in v njej našli precej nedobrohotno poročilo o naši založbi. Ker nam gre za jasnost in za lojalno, pošteno sodelovanje z vsemi, ki kakorkoli delujejo za povzdigo slovenske ljudske dramatike, ne moremo na ta članek, ki bi ga kar lahko imenovali tudi napad, odgovoriti površno in mimogrede. Pač pa želimo do stvari zavzeti najpoprej načelno stališče. Zato smo že preje naprosili uglednega ideologa, naj napiše o tej stvari poseben članek, ki upamo, da bo dokaj jasno prikazal, v čem je vrednost pokreta, ki ga propagira „Ljudski oder“ (ki smo ga mi tudi pozdravili), obenem pa tudi, v čem je problematičnost tega pokreta. Žal nam je samo, da „Ljudski oder“ uporablja napram naši založbi ton, ki ne kaže nič kaj dobrohotnega razpoloženja.

na zgornjem koncu s svedom k prečnemu delu kulisnega ogrodja, na spodnjem koncu pa prav tako s svedom v tla. Na ta način kulisa trdno stoji. Kulise pa (n. pr. pri sobi) med seboj povežite z navadno, močno vrvjo in sicer tako, da pritrđite na vsako stran kulisnega ogrodja najmanj po dve leseni kljuki ki pa ne smejo ležati v isti višini. Za te kljuke se zatakne vrv in sicer teče križem kražem z ene kulise na drugo. Najprej zataknete vrv za zgornjo kljuko prve kulise, nato na nižjo kljuko zraven stoječe kulise in tako naprej. — (Če bi si kak oder po tem pojasnilu ne mogel tega točno predstaviti, naj naj nam piše, da mu pošljemo risbo; opisati je to stvar zelo težko.)

Iz uprave in uredništva.

Ta številka se je zakasnila predvsem zaradi izprememb, ki so nastale v založbi in uredništvu. Prihodnja številka je že pripravljena in bo takoj natisnjena. Prejeli jo boste v štirinajstih dneh.

Naročnikom, ki so s svojo naročnino v zaostanku, smo priložili položnice in jih prosimo, da zaostanke poravnajo.

Gledališka poročila o predstavah ljubljanskega narodnega gledališča (drame) bodo priobčena v prvi prihodnji številki. Prav tako se bo nadaljeval Skrbniškov članek o šminkanju, ki je moral tu zaradi pomanjkanja prostora izostati. Prejeli smo tudi več poročil o delovanju odrov; vsa ta poročila pridejo na vrsto prihodnjič.

Važno za vsa dramatična društva in podeželske odre. — V slučaju potrebe gledališkega materijala, izposojevanja gledaliških vlasulj itd. se obrnite edino le na v tej stroki specializirano podjetje:

EMIL NAVINŠEK

šefvlasuljar slov. opere in drame

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA 1

Ako rabite informacije, pojasnila ali nasvete, Vam je imenovana tvrdka vedno brezplačno na razpolago!

Cene so jako zmerne.

Postrežba na umetniškem nivoju.

Mnogi igralci še ne vedo

da se lahko naroče na

Dopisni dramatski tečaj

ki jim nudi še posebno praktično izobrazbo v

režiji, igranju, mimiki in sceneriji

Pišite po pojasnila!

Pišite po pojasnila!

Ljudski igravci

in režiserji!

Za izobrazbo v oderski umetnosti je nujno potrebno, da si ogledate kdaj tudi kake dobre predstave poklicnega gledališča, da si odersko umetnost ogledate tudi tam, kjer je njeno svetišče, kjer se ta goji do najvišje popolnosti, to je v Narodnem gledališču. Mi vam v svojih poročilih poročamo o predstavah, ki jih uprizarjata obe naši

Narodni gledališči, v Ljubljani in Mariboru

in vam tudi (po svojih kritikih) povemo, katere vam še posebej priporočamo, da si jih ogledate. Izrabite ugodnosti (popuste), ki Vam jih dajeta obe gledališči, pridite v skupinah in to nekaj dni vnaprej sporočite (ali pa naravnost upravi Narodnega gledališča). Oglejte si natanko režijo, nastop, mimiko, masko, izgovarjavo, razdelitev prostora v vsakem prizoru itd. — pa boste videli, da se boste mnogo naučili. Za deželo priporočamo predvsem popoldanske predstave, tisti pa, ki imate avtobusno zvezo tudi po večernih predstavah, pa posečajte tudi večerne!

UNDERWOOD

pisalni stroj

Vse pisarniške
potrebščine

□
za **pisarno** in **potovanje**, kateri
ima svetovno priznanje kot **brez-**
konkurenčen. Tovarniška zaloga:

Baraga Ludv.

Nebotičnik — Telefon 29-80

Lastna mehanična delavnica

Vse naročnike opozar-
jamo, da je pravkar
izšla drama

KATAKOMBE

ki jo je napisal pisatelj Jože Kranjc.
Drama, ki se v njej završujejo usode
ljudi današnjega časa. je nadvse za-
nimiva in prikazuje vso problematiko
današnje dobe. Naši naročniki, to
velja zlasti za naročnike revije, dobe
dramo po znižani ceni Din 15.—,
dokler traja zaloga.